

Gyűjtő: REPAY

Beosztás neve: 1967.

TART : A SOMOGYSZENTIMREI GAZDASÁGI ALTISZTÉPZŐ
FŐFELÜLVÉSIISKOLA

Alap DIPLOMA

Földrajzi mutató: SOMOGYSZENTIMRE

Szaktutató: XXVII

Iratgyűjtő

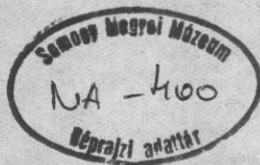
MSZ 5617
PAPIRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁROZÁS

ÁTVEZETVE AZ EGYSÉGES LTK 1052-es TETEJE ALÓL

1052

14/26/8

Somogy megyei Múzeumok Igazgatósága
Kaposvár, Rippl-Rónai tér
Telefon: 12-374 Postafiók: 70

A Somogy-szentimrei Gazdasági Altisztképző Földművelésiskola.

1886-ban gr. Széchenyi Pál akkori földművelésügyi miniszter állami segítséggel alapította meg a községünkhöz /Kadarkut / tartozó Szentimre pusztán / a Márffy család birtokán / - 50 évre bérbe véve - a Gazdasági Földművelésiskolát. Az iroda célja volt a még kishozamu gazdálkodást folytató közép és nagybirtokok részére vezető gazdák /ispánok / kiképzése, akik magasabb szintű gazdálkodással az elmaradt agrárkulturánk szintjét emelve nagyobb terméshozamot biztosítanak a gazdaságok részére.

Az iskola bennlakásos volt. Egy-egy tanfolyama szinidő nélkül 2-2 évig tartott. Az 50 évi fennállása alatt közel 1500 gazdaszt képezett ki. Az elhelyezésükről is az iskola gondoskodott. Az alapítási ösztöndíjából minden megye 2-2 hallgatót küldött. Így az első évben csak 16 növendéke volt. A jövedelméből a hallgatók száma mindinkább szaporodott és egy-egy évfolyamnak átlag 80 lett a létszáma.

Az elméleti kiképzés mellett a gyakorlati foglalkoztatáson volt a hangsúly. Így a II. évesek már gyakorló majorsok és tejkezelők voltak. Két hetenkint váltva vezették a gazdaságot. Ők kezelték a raktárakat is és a munkákat katonai fegyellemmel irányították. Minden legkisebb mozzanatról jelentést tettek az igazgatónak.

A cselédek munkaidje nyáron hajnali 3 órától esti 9 óráig tartott. Télen 6 órától 6 óráig dolgoztak. A gyermekeket is felhasználták könnyebb munkáknál, a veteményes kert gyomlálására, vagy a krumpli és kukorica "páterolás"-nál, lóvezetőnek.

A Tangazdaság a Kaposvár-barcsi vasutvonal, illetve az országút mindkét oldalán 390 kat. hold területen fektet. Ebből 365 hold szántóföld, 15 hold halastó, 5 hold faiskola, 1 hold szőlő, 4 hold veteményes és 9 hold terület díszkert szolgált a gyakorlati képzés célját. Azonkívül egy hatalmas erdőpark is a rendelkezésükre állt.

A gazdálkodáshoz szükséges felszerelésein kívül 10 pár muraközi igáslóval is rendelkeztek. 1924-ben fajtisztalipiozai ménnel felfrissítve maguk nevelték pompás hátas és igáslovaikat. A ménesükből kikerült futólovak 1930-ban Keszthelyen I. díjat nyertek. Ugyancsak 1934-ben Kaposváron a Mezőgazdasági Kiállításon az ötösfogatversenyben is első lettek. Lovasaikat megyei bandériumként /díszkiséretként állandóan felhasználták nagyobbbrangu személyek látogatása alkalmával.

Tehenészetük bonyhádi vörös-tarka és nagytestű szürke svájci marhákból állt és nagyjövödelmezésű volt. Az állatállomány szaporításán kívül a tertermelés mennyiségére és minőségére ügyeltek. A tejkezelők tehenenként jegyezték a tejhozamot és a tej zsírtartalmát állandóan fokolták. A szarvasmarhák napi átlagos tejhozama 250-300 liter volt. Ezt részben saját vajgyárukban dolgozták fel, részben Kaposváron értékesítették. Az iskola már akkor bevezette a tuberkulinozást. A fertőzött teheneket külön istállóban, külön kezelő személyzettel látták el, és a legelőre sem hajtották ki.

Sertésállományuk évente több mint 2000 db. volt. A nagy zsírhozamu mangalicát fajként kezelték.

Halastavaikban leginkább pontyot és fogast szaporítottak. Termésük évi 40-50 mázsa, amit a piacokon értékesítettek. A baromfiból is a legértékesebb fajtákat tartották a tojáshozamért. Borászatukban rizlinget, a kövidinkát, mézes fehéret és a legjobb csemege szőlőket honosították meg. Méhészetük és selyemhernyó tenyészetük is volt - csak tanügyi célzattal.

Mintaszerű kertészetük faiskolájával és gyümölcsstermelésével feltűnést keltett. Nemcsak meggyénket látták el nemesített gyümölcsfa csemetékkal, hanem messze vidékre is szállítottak belőlük. Az intézet produktumaival minden nagyobb kiállításon részt vettek és mindenütt elismerést szereztek. Ezeket sok díszoklevél és aranyérem bizonyítja máig.

A Gazdasági Földművesiskola Fodor Jenő igazgató idejében érte el fénykorát. Utódja Peterdy Ferenc igazgatósága alatt járt le a Márffy családdal kötött gazdasági szerződés, amit Márffy Elemér nem hosszabbított meg. Így az iskola feloszlott. A szépen kifejlesztett birtokot Márffy a saját kezelésébe vette át. Nem sokáig használhatta, mert 1945-ben a nagybirtokrendszer megszűnésével a volt cselédei között felparcellálták, majd 1949-ben az egész Tangazdaság a Bárdibükki Állami Gazdaság része lett.

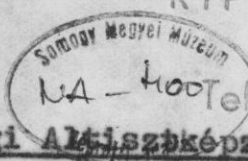
Községünkül dr. Balla Pál körorvos és dr. Bottyán Lajos állatorvos az utolsó években előadók voltak és Koröskai Lajos ny. agronómus, az iskola utolsó évében végzett. Őt Márffy Elemér a gazdaságban, mint ispánt alkalmazott, s ebben a beosztásban 1945-ig ott dolgozott.

A Gazdasági Szakiskola jövedelméből elsősorban az iskolát fejlesztették. Nagymértékben növelték a jóléti alapjukat is, amiből az alkalmazottak gyermekei részére iskolát tartottak fenn. Segítséget nyújtottak minden kulturális és közügyben is: pl. az 1928-ban épült kadarkuti iskola és tanítói lakás nyers falainak kiszáritásához szükséges tűzifamennyiséget ingyen adták, vagy 1940-ben a 150 főből álló lengyel menekült csoportot az épületükben hosszabb időre letelepítették.

A Gazdasági Iskola elérte célját. Kitűnően képzett gazdaszókat adott az európai viszonylatban elmaradt somogyi közép és nagybirtokokba, ahová már az iskola küldte ki őket az ösztöndíjak alapján, - de megválogatva a gazdaságoknak mindig a legmegfelelőbb gazdaszót.

1052

KAPOSVÁR

Telefon: Postafiók 70.

A Somogyszentimrei Gazdasági Alkiszaképző Földművesiskola. IV/26/9

1886-ban gr. Széchenyi Pál akkori földművelésügyi miniszter állami segítséggel alapította meg a községünkhöz tartozó Szentimre pusztán a Márffy család birtokán 50 évre bérbe véve a Gazdasági Földművesiskolát. Célja volt a még kishozamu gazdálkodást folytató közép és nagybirtokok részére olyan vezető gazdák /ispánok/ kiképzése, kik magasabb szintű gazdálkodással az elmaradt agrókulturánk szintjét emelve nagyobb terméshozamot biztosítanak a gazdaságok részére.

Az iskola bennlakásos volt, egy-egy tanfolyama szünet nélkül 2-2 évig tartott. Az 50 évi fennállása alatt közel 1500 gazdaszt képezett ki, az elhelyezéséről is az iskola gondoskodott. Az alapítási ösztöndíjakból minden megye 2-2 hallgatót küldött, így az első évben csak 16 növendéke volt, de a jövedelméből a hallgatók száma mindinkább szaporodott és egy-egy évfolyamnak átlag 80 a létszáma.

Az elméleti kiképzés mellett a gyakorlati foglalkoztatáson volt a hangsúly. Így a II. évesek már gyakorló majorosok és tejkezelők voltak, két hetenként váltva vezették a gazdaságot. Ők kezelték a raktárakat is és a munkákat katonai fegyelemmel irányítva minden kisebb mozanatról jelentést tettek az igazgatónak. A cselédek munkaideje nyáron hajnali 3 órától esti 9 óráig tartott, télen 6 órától 6 óráig. A gyermekeket is felhasználták a könnyebb munkáknál, a veteményes kert gyomlálására, vagy a krumpli és kukorica "páterolás"-nál, lovezetőknek.

A Tan gazdaság a Kaposvár-barcsi vasútvonal, illetve az országút mindkét oldalán 290 kat. hold területen feküdt, ebből 365 hold szántóföld, 15 hold halastó, 5 hold faiskola, 1 hold szőlő, 4 hold veteményes és 9 hold terület diszkertnek szolgált a gyakorlati kiképzés céljára. Azonkívül egy hatalmas erdőpark is a rendelkezésükre állt.

A gazdálkodáshoz szükséges felszerelésein kívül 10 pár muraközi igáslóval is rendelkeztek. 1924-ben fajtisza lipiczai ménnel felfrissítve, maguk nevelték a pompás háttas és igáslovaikat. A ménesükből kikerült futólóvak 1930-ban Keszthelyen I. díjat nyertek, ugyancsak 1934-ben Kaposváron megtartott Mezőgazdasági Kiállításon az ötösfogatversenyben is első lettek. Lovasaikat megyei bandériumként /diszkiséretként/ állandóan felhasználták nagyobbbrangu személyek látogatása alkalmával.

Tehenészetük a bonyhádi vörös-tarka és nagytestű szürke svájci marhákból állt nagyjövedelmezésű volt. Az állatállomány szaporításán kívül a tejtermelés mennyisége és minősége volt fő feladatuk. A tejkezelők tehenenként

nyeltek.

jegyzék

A magyar nyelvű

Allen a tejhozamot és a tej zsírtartalmát állandóan fokolták, napi átlagos tejhozamuk 250-300 liter volt, ^{et} részben saját vajgyárakban dolgoztak fel, ^{nyilván} Kaposváron értékesítették. Az iskola már akkor bevezette a tuberkulinozást. A fertőzött teheneket külön istállóban, külön kezelő személyzettel látták el és a legelőre sem hajtották ki.

Sertésállományuk évente több mint 2000 darab volt, ^{azaz} a nagyzsirhozamu mangalicák fajoként kezelték. Halastavaikban leginkább pontyot és fogast szaporítottak. Termésük évi 40-50 mázsa, ^a mit a piacokon értékesítettek. A baromfiból is a legértékesebb fajtákat tartották, ^{az} a tojáshozam ^{et} volt a fő céljuk. Borászatukban rizlinget, a kövi dinkát, mézes fehéret és a legjobb csemege szőlőket honosították meg. Méhészetük és selyemhernyó tenyésztésük is volt, ^{de} csak tanügyi célzattal.

A kertészetük mintaszerű ¹ volt, faiskolájával és gyümölcsstermelésével feltűnést keltett. Nemcsak a megyénket látták el nemesített gyümölcsfa csemetékkel, ^{de} messze vidékre is szállítottak belőlük. Az intézet produktumaival minden nagyobb kiállításon részt vettek és mindenütt ^{szert} elismerést szereztek, ^{és} sok díszoklevél és aranyérem bizonyította ^{ma is}.

A Gazdasági Földművesiskola Fodor Jenő igazgató idejében érte el a fénykorát. ^{az} közvetlen utódjának Peterdy Ferenc igazgatósága idején ^{alatt} járt le a Márffy család lánccal kötött gazdasági szerződés, ^{amit} Márffy Elemér nem hosszabbított meg. Így az iskola feloszlott. A szépen kifejlesztett birtokot Márffy a saját kezelésébe vette át, ^{de} nem sokáig használhatta, mert 1945-ben a nagybirtokrendszer megszűnésével a volt cselédei között ^{az} felparcellázták, majd 1949-ben az egész Tangazdaság a Bárdibükki Állami Gazdaság részévé vált.

Községünkben Dr. Balla Pál kőr orvos és Bötttyán Lajos állatorvos az utolsó években előadók voltak és Koronkai Lajos ny. agronomus, az iskola utolsó évében végzett, ^{ak} Márffy Elemér a gazdaságban, mint ispánt alkalmazott, s ebben a beosztásában 1945-ig ott dolgozott.

A Gazdasági Szakiskola jövedelméből elsősorban az iskolát fejlesztették, ^{de} nagymértékben növelték a jóléti alapjukat is, ^{amiből} az alkalmazottak gyermekei ^{nek} részére iskolát tartottak fent. ^{az} munkivül segítséget nyújtottak minden kulturális és közügyben is. ^{az} 1928-ban épült kadarkuti iskola és tanítói lakás nyers falainak kiszáritásához szükséges tűzifamennyiséget ingyen ^{ad}ták, ^{ugyanígy} 1940-ben a 150 főből álló lengyel menekült csoportot ^{az} épületükben hosszabb időre letelepítették.

A Gazdasági Iskola elérte célját, ^{amit} kitűnően képzett gazdászokat adott az európai viszonylatban elmaradt ^{közép} és nagybirtokokba, ^{ahova} már az iskola küldte ki ^{az} osztálydiploma alapján, ^{de} megválogatva a gazdaságoknak mindig a legmegfelelőbb gazdaszt. (Koronkai Lajos adataival alapján.)

